

ВИКОРИСТАННЯ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ТЕХНІЧНОМУ ЗАКЛАДІ

Стаття присвячена проблемам використання мережі Інтернет для навчання діалогічного мовлення англійською мовою на початковому ступені у вищому навчальному технічному закладі (ВНТЗ). У даній статті ми розглянемо такі питання: як можна здійснювати процес навчання діалогічного мовлення майбутніх інженерів, який є процесом мовленнєвої взаємодії двох або більше учасників спілкування, в мережі Інтернет та використовуючи електронну пошту.

Ключові слова: комунікативна компетентність, технічний заклад, мережі інтернет, майбутній інженер.

Постановка проблеми викликана підвищенням вимог до рівня підготовки нового покоління фахівців, які були б здатні працювати на міжнародному рівні і це сприяло залученню в навчальний процес нових комп'ютерних технологій обробки інформації і вихід у всесвітню мережу Інтернет.

Виклад основного матеріалу дослідження. Навчання іноземній мові за допомогою комп'ютера засновується на біхевіористичній теорії та особистісно-орієнтованому підході в педагогіці (Серіков В.В, Штурбіна Н.А.). Розробка індивідуального підходу в навчанні, досягнення в області програмованого навчання та комп'ютерній лінгвістиці – все це проклало шлях комп'ютерному навчанню. Галузь застосування є досить широкою: спілкування по широкому спектру проблем, що становлять професійний і аматорський інтерес для людей в різних кінцях світу. Однак проблема комунікативної спрямованості комп'ютерних програм і зараз залишається актуальною та дуже далека від вирішення. Комп'ютерні програми, спрямовані загалом на формування навичок читання та письма. Питання розробки програм, які будуть сприяти розвитку навичок в аудіюванні та мовленні, ще потребують серйозних досліджень. Однак не можна забувати і про те, що розробка програм потребує значних матеріальних ресурсів та ресурсів часу. Деякі вчені ставлять під сумнів необхідність та ефективність великих матеріальних витрат, яких потребує комп'ютерне навчання.

І все ж на сьогоднішній день найбільш популярний є швидкий засіб обміну письмовими повідомленнями через електронну пошту. Особливо актуальна електронна пошта для спілкування студентів англійською мовою при проведенні будь-яких проектів, тобто тематично орієнтованого спілкування з визначеною групою студентів іншого навчального закладу [3, с. 57].

Навчання за допомогою електронної пошти зводиться до обміну текстами. І бум із приводу її ефективності обумовлений тим, що, з одного боку, вона підвищує мотивацію того, якого навчають, даючи можливість використовувати англійську мову для реального, вихідного за рамки навчального, спілкування у світовому масштабі. З іншого боку, цей засіб дозволяє здійснювати продуктивне колективне мислення. Це стає очевидним особливо тоді, коли студенти спілкуються для вирішення завдання спільними зусиллями, використовуючи англійську мову як засіб комунікації. Ця можливість також надзвичайно ефективна для мовної практики. Використовуючи електронну пошту як засіб комунікації, студенти можуть обмінюватися повідомленнями і брати участь у дискусіях зі своїми друзями по листуванню (key pals). Існує багато сайтів, що можуть забезпечити і створити комунікативне середовище, створити всі умови для спілкування між студентами. Наприклад, email Classroom Exchange (<http://www.iglou.com/xchange/index.html>), за допомогою цього сайта й електронної адреси студенти можуть спілкуватися групами та обговорювати різного роду проблеми.

International E-Mail Tandem Network (<http://www.slf.ruhr-uni-bochum.de/email/infen.html>) – цей сайт поєднує університети усього світу і допомагає студентам вивчати іноземну мову (ІМ), використовуючи при цьому електронну пошту.

Посилаючи повідомлення за допомогою електронної пошти, студенти мають можливість спілкуватися та отримувати інформацію один про одного та мати дискусію з тієї чи іншої теми.

У першому повідомленні (Рис.1) студенти знайомляться один з одним, надаючи інформацію про себе, а тобто своє ім'я, країну, вік та інше.

The form consists of several input fields: 'Name', 'E-mail address', 'Country', 'Sex', and 'Age'. Below these is a larger text area labeled 'Other information'.

Рис.1

У цьому електронному повідомленні (Рис.2) студенти мають можливість розповісти один одному про свою сім'ю, про свою зовнішність, про своє рідне місто та свої інтереси та захоплення.

The form is titled 'Information about Key Pal' and includes fields for 'Name', 'Country', 'Sex', 'Age', and 'E-mail address'. It contains five numbered questions for text responses: 1. What do you do?, 2. What do you look like?, 3. What are your hobbies?, 4. Describe your family., and 5. Describe your hometown.

Рис.2

На сучасному етапі розвитку теорії та практики навчання ІМ у вищому навчальному закладі виникає необхідність застосування сучасних інформаційних технологій у їх вивченні, що дозволить студентам швидко та ефективно опанувати ІМ як засобом спілкування [4,с. 80].

Завдяки мережі Інтернет у студентів з'явилися такі можливості:

1. Особистого спілкування з іншими користувачем;
2. Спілкування з групами користувачів через дискусійні списки;
3. Спілкування в режимі реального часу при підтримці спеціального програмного забезпечення.

Всесвітня мережа Інтернет дозволяє студенту ВНТЗ доступ до різних банків інформації та послуг, наприклад, різноманітних довідникових систем, а також обмінюватися інформацією зі своїми кореспондентами в режимі діалогу. Мережа Інтернет в останні роки дістає усе більше поширення і знаходить широке застосування в галузі навчання ІМ. У методичній літературі (Коноплева І.С., Чубова А.П., Шампанер Г..) виділяють різні сфери використання телекомунікаційних засобів у процесі навчання мовам у якості:

1. Засобу пошуку інформації і доступу до знань;

2. Нової форми комунікації ІМ, що дозволяє передавати не тільки письмові тексти, але і зображення (гіпертексти), а також озвучувати послання;
3. Засобу оволодіння писемним мовленням;
4. Інструменту організації дистантного навчання.

У такий спосіб засобу телекомунікації дозволяють організувати як індивідуальну, так і колективну форми роботи, сполучаючи в собі функції засобу спілкування, а також інструмента інформаційної і технічної підтримки діяльності викладача і студента.

Однієї з основних сфер використання мережі Інтернет у процесі навчання мовам є її застосування як довідково-інформаційну систему з метою доступу до величезних баз даних шляхом пошуку інформації, наприклад в одній з найбільш популярних пошукових програмних систем WWW (World Wide Web). Наприклад, російськомовні системи пошукові системи, існують у російськомовних ресурсах Інтернет: Яндекс, Рамблер, Апорт, а також світові пошукові системи, такі як Alta Vista, Yahoo, Webcrawler, Hotbot. Ці системи дозволяють за допомогою Інтернету легко мандрувати по світу: читати останні новини у британських газетах, розмовляти з друзями, впізнавати останні новини в техніці, мистецтві та інше.

У режимі індивідуальної роботи в мережі Інтернет студенти можуть виконувати завдання на написання конспектів або заповнення інформаційних формулярів, що згодом можна використовувати при груповій роботі в аудиторії. Мережа Інтернет надає також можливості колективної роботи зі створення власних баз даних, чи сторінок серверів, що з успіхом можуть впроваджуватися в процесі навчання ІМ.

По-перше, Інтернет дозволяє вступати в письмову контактну комунікацію в режимі реального часу, створюючи унікальну автентичну ситуацію діалогічного спілкування в писемній формі. При цьому діяльність за написанням тексту включається в рамки конкретного акту комунікації з урахуванням особистості адресата, ситуації комунікації і мети створення повідомлення.

По-друге, Інтернет забезпечує можливості реалізації комунікативного підходу до навчання письмовим видам мовленнєвої діяльності.

По-третє, процес створення тексту в мережі Інтернет стимулює студентів до оволодіння різноманітними “технологіями” написання листа з використанням допоміжних засобів (наприклад, написання документа на базі шаблону), а також допомагає їм усвідомлювати необхідність ретельного обмірковування, переписування і корекції власного тексту.

В-четверте, необхідність підтримання високої конкурентно-спроможності на динамічному ринку праці вимагає формування у майбутніх фахівців технічного профілю навичок самонавчання, самовдосконалення, самовиховання. У зв'язку з цим в процесі формування готовності студентів до професійної комунікації важлива увага і приділяється умінням і навичкам оволодінню спілкування іноземною мовою через Інтернет.

Але при використанні телекомунікаційних засобів необхідно враховувати їхні специфічні особливості:

1. Швидкість передачі даних, при якій практично синхронізуються в часі операції написання-прочитання, приводить до необхідності обліку реакції адресата і швидкій зміні стратегій побудови висловлення;

2. Висока вартість абонентської плати і часу роботи в мережі стимулює користувачів до раціонального використання часу і ретельній підготовці інформації;

3. Комп'ютерна форма презентації матеріалу вчить користувача не тільки вибору оптимальних форм представлення на екрані різних видів інформації, але й організації переданого повідомлення (створенню гіпертексту), пошуку засобів виділення головної інформації в тексті тощо.

З метою навчання ІМ може використовуватися як вільне спілкування в мережах, так і спеціально організоване спілкування в режимах електронної пошти, електронної конференції, дошки оголошень (П.І.Сердюков, Г.Шампанер).

Широко розповсюдженою формою застосування Інтернет при навчанні ІМ є телематичний лист, тобто організоване спілкування за допомогою телекомунікаційних мереж: переписування між окремими студентами і між цілими групами студентів одного вузу, обмін повідомленнями між навчальними закладами різних міст і навіть країн. У цьому випадку викладач відіграє роль організатора роботи, що допомагає спланувати переписування, скласти колективну відповідь [1, с. 126].

Існують WEB BOARDS (дошки оголошень), котрі дозволяють студентам спілкуватися і вести дискусію по тій чи іншій темі й обмінюватися репліками, відправляючи їх на WEB-сторінку за допомогою WEB браузера. Деякі WEB BOARDS присвячені безпосередньо вивченню англійської мови і спілкуванню між викладачами і студентами.

Наприклад, ESL CHAT LINE (програма для тих студентів, котрі вивчають англійську мову) дає можливість студентам обговорити свій досвід у вивченні англійської мови; ESL DISCUSSION CENTER (дискусійний центр для студентів, які вивчають англійську мову) сприяє спілкуванню між студентами на такі теми, як останні новини в світі, свята, новини у світі музики і т.д.

Існує ряд програм, що дозволяють створити умови для спілкування в режимі реального часу в так званих чатах, де збирається велика кількість людей з різними інтересами і родом занять.

Таким чином Інтернет має можливості для інтерактивного спілкування в режимі реального часу.

Наприклад, програма мережі Internet Relay Chat була розроблена в Фінляндії в 1988 році і була спочатку задумана як система комунікації. Internet Relay Chat –це система, що дозволяє користувачам Інтернет спілкуватися в режимі реального часу. Для зручності роботи спілкування відбувається в різних галузях, названих каналами.

Ця програма поширилася по всій мережі Інтернет і стала однією із найцікавіших. Ми можемо використовувати цю програму при навчанні діалогічному мовленню, тому що вона дозволяє створити умови для спілкування. Студенти можуть зустрічатися в каналах (кімнати, віртуальні місця), щоб створити діалог на визначену тему. Не існує обмежень у кількості людей, або кількості каналів, що можуть формуватися в цій програмі. Для комунікації можна використовувати наступні чати: Global Chat (<http://arachnid.qdeck.com/chat/>), IRCLE (<http://www.ircle.com/>), mIRC (<http://www.mirc.co.uk>).

Дуже давно була створена програма Talk (розмова). Ця програма дозволяє двом користувачам спілкуватися в реальному часі, використовуючи інтерфейс розділеного екрана. Один користувач «розмовляє» з іншим, вводячи текст в одній області розділеного екрана, і «слухає» як текст іншого користувача з'являється в другій області екрана.

Потім з'явилася програма Chat, що дає можливість спілкуватися таким же засобом багатьом користувачам.

Розглядаючи всі нові напрямки в технології навчання ІМ із застосуванням електронної пошти та мережі Інтернет, ми повинні приділяти значну увагу такому питанню, як реалізується зворотний зв'язок у навчанні ІМ, за допомогою якого можна ефективніше досягти поставленої мети навчання. Зворотний зв'язок – це реакція на виконання певного завдання, що дозволяє і допомагає студенту дізнатися про результати засвоєння матеріалу, одержати підказку, наступну порцію матеріалу або можливість повернутися до попереднього завдання і зробити чергову спробу. Зворотний зв'язок, здійснюваний в процесі взаємодії студента з комп'ютером у вигляді реакції на введення студентом повідомлення – один з найважливіших засобів комп'ютерного навчання ІМ, який дозволяє провадити керування і контроль навчальної діяльності студента. У рамках навчального програмного завдання відбувається цикл керованого навчання, починаючи з визначення навчальних цілей та закінчуючи оцінкою результатів навчання, наприклад, виконання тестового або практичного завдання. У завданнях для самоконтролю методичні вказівки, видані перед завданням, а також письмова реакція комп'ютера на результат виконання тесту та інструкції, що дають можливість виправляти в ході навчальної діяльності допущені помилки,

розглядаються як засіб непрямого керування роботою студента. Прямий же контроль здійснюється самим викладачем, на що докладніше вказує Сергієва М.Е. Вчитель же повинен відразу націлити студентів на те, що використання комп'ютеру, Інтернет не тільки дає можливість збільшити ефективність та об'єктивність учбового процесу, але і підвищує мотивованість вивчення ІМ. Одночасно з результатом виконання завдання студент одержує належну інформацію про те: які частини навчального матеріалу не засвоєні; що варто проробити ще раз; які додаткові інформаційні ресурси потрібно використовувати для придбання інтелектуального та практичного досвіду з вирішення проблем як у контексті навчального змісту курсу, так і поза ним. Телекомунікаційні технології є основою і для творчих вправ. Наприклад, використовуючи електронну пошту, студенти за допомогою повідомлень можуть виконувати вправи типу “запитання – відповідь,” “повідомлення-запитання,” “повідомлення-відповідь+повідомлення”.

Приклад 1: What is the weather like today in your country? – запитання першого адресата.

It is rainy and windy. — повідомлення іншого адресата.

Що стосовно мережі Інтернет, студенти мають можливість, використовуючи в першу чергу пошукові програмні системи, вибрати тему дискусії, підібрати інформацію за темою, і за допомогою програм, таких як Internet Relay Chat, обмінюватися своїми думками. Це буде діалог-обмін враженнями та думками та діалог-обговорення (дискусія).

Приклад 2. Тема: Проблеми екології в різних країнах світу.

Партнер 1

Повідомлення про екологічне становище в своїй країні, наприклад в Україні.

Запитання про заходи для покращення екології в країні співрозмовника.

Згода з основними екологічними заходами.

Партнер 2

Повідомлення про екологічну ситуацію в своїй країні.

Запитання про додаткові заходи щодо екологічного стану країни.

Вдячність і додаткове повідомлення

Висновки. Аналіз можливостей застосування мережі Інтернет та електронної пошти, висуває потреби розробки творчих вправ для навчання діалогічного мовлення на початковому ступені у ВНТЗ, які б були призначені для організації писемнорозмовної діалогічної взаємодії студентів з використанням інформаційних технологій та орієнтували їх на формування комунікативних навичок, вмінню застосовувати те чи інше слово у широкому контексті. .

Література

- 1.Захарова И.Г. Информационные технологии в образовании: Учеб. Пособие для студ. высш. пед. учеб. Заведений. - М., 2003.
- 2.Карамышева Т.В. Изучение иностранных языков с помощью компьютера. В вопросах и ответах. – 2001. – СПб.: Издательство “Союз”.– 192 с.
- 3.Методика викладання іноземних мов у навчальних закладах: Підручник // Видавництво 2-е, випр. і перероб. / Кол. авторів під керівництвом С.Ю. Ніколаєвою. – К.: Ленвіт, 2002. – 326 с.
- 4.Сергеева М.Э. Новые информационные технологии в обучении английскому языку// Педагог. – 2005. - № 2. – с.162- 166.
- 5.Сердюков П.І. Технологія розробки комп'ютерних програм з іноземних мов: Посібник. – К.: Ленвіт, 1996. – 111 с.
- 6.Тарнопольский О.Б. Методика обучения английскому языку на I курсе технического вуза. – К.: Выща школа, 1989. – 159 с.

Надійшла до редколегії 25.02.2011

Маловичко Е.А. Использование сети интернет для формирования профессиональной коммуникативной компетентности будущих инженеров в высшем учебном техническом заведении

Статья посвящена проблемам использования сети Интернет для обучения диалогическому разговору на английском языке на начальной ступени в высшем учебном техническом заведении (ВНТЗ). В данной статье мы рассмотрим такие вопросы: как можно осуществлять процесс обучения диалогическому разговору, который является процессом речевого общения двух или больше участников общения, будущих инженеров в сети Интернет и используя электронную почту.

Ключевые слова: коммуникативная компетентность, техническое заведение, сеть интернет, будущий инженер.

Malovichko E.A. Use of network the internet for forming of professional communicative competence of future engineers in higher educational technical establishment

The article is devoted to the problems of the use of network the Internet for teaching to dialogic conversation in English language on initial stages in higher educational technical establishment (BHTZ). In this article we will consider such questions: as possible to carry out the process of обучения to dialogic conversation, which is the process of vocal intercourse two or more participants of intercourse, future engineers in a network the Internet and using an e-mail.

Key words: communicative competence, technical establishment, a network is the internet, future engineer.